

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4252/2023
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД, сви из ..., чији је пуномоћник Милан Мелајац, адвокат из ..., против туженог Републичког хидрометеоролошког завода Србије, са седиштем у Београду, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 841/22 од 30.09.2022. године, у седници већа одржаној 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 841/22 од 30.09.2022. године, као о изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог и **УКИДАЈУ** се пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 841/22 од 30.09.2022. године и пресуда Другог основног суда у Београду П1 20/19 од 14.05.2021. године у усвајајућем делу тужбених захтева тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД, за исплату по основу исхране за време рада и боравка на терену за 2005.-ту годину са законском затезном каматом и у делу одлуке о трошковима поступка, па се у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У преосталом делу **ОДБИЈА СЕ** ревизија туженог као неоснована.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 20/19 од 14.05.2021. године ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да сваком од тужилаца на име накнаде трошкова за исхрану за време рада и боравка на терену исплати појединачне новчане износе за 2005. и за 2006. годину са законском затезном каматом по годишњем доспећу до исплате, чија је садржина ближе одређена у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима солидарно

накнади трошкове поступка у износу од 303.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, те да накнади појединачно тужиоцу АА износ од још 4.891,96 динара, тужиоцу ББ износ од још 4.529,80 динара, тужиоцу ВВ износ од још 4.664,44 динара, тужиоцу ГГ износ од још 4.192,72 динара и тужиљи ДД износ од још 4.219,92 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 841/22 од 30.09.2022. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против другостепене пресуде тужени је изјавио посебну ревизију из члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права, а ради уједначавања судске праксе, разматрања правног питања у интересу равноправности грађана, односно новог тумачења права.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20) и нашао да је ревизија туженог делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиоци су у радном односу код туженог. У току 2005. и 2006. године обављали су рад на терену на радарским станицама и метеоролошким центрима, па је тужени био дужан да им обезбеди минимум услова за теренски рад који се односи на исхрану и смештај. Тужени је тужиоцима у утуженом периоду исплатио теренски додатак у висини од 3% просечне зараде по запосленом у привреди Републике. Тужени је обезбедио смештај тужиоцима приликом теренског рада и исплатио износе за један оброк по сваком радном дану, али им није исплатио накнаду за преостала два obroка по дану теренског рада. Након обављеног вештачења од стране вештака за економско- финансијску област у складу са чланом 23в Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица, тужиоци су определили висину тужбеног захтева на име две дневне накнаде за месечну исхрану у току рада, а према броју дана рада на терену у току 2005. и 2006. године за сваког од тужиоца.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови применом члана 30а став 1. тачка 3. Општег колективног уговора („Сл. гласник РС“, бр.22/97...31/05), члана 23в став 1. тачка 4) и Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“ бр. 37/94....81/05) оценили да тужиоци основано потражују исплату накнаде трошкова за два obroка у току дана обрачуната на основу дневне вредности накнаде за месечну исхрану у току рада, будући да је послодавац дужан да запосленом, поред теренског

додатка, исплати и трошкове исхране за време рада и боравка на терену, због чега је усвојен тужбени захтев тужилаца.

Међутим, по оцени Врховног суда о потраживањима тужилаца за исплату накнаде трошкова на име исхране за време боравка и рада на терену за 2005.- у годину, нижестепени судови одлучили су на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања, што је последица погрешне примене материјалног права.

Сагласно одредбама члана 1. став 3. и члана 17. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр.20/92...49/99) и одредбама члана 1. став 2. и члана 34. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр.79/05), Републички хидрометеоролошки завод Србије, тужени у овој парници, има статус посебне републичке организације, као организационог облика државне управе.

Начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања постављених и запослених лица у посебним организацијама у утуженом периоду је био уређен Законом о платама у државним органима и јавним службама (члан 1. тачка 1). Одредбама члана 5. став 1. тачка 4) и став 2. наведеног закона је било прописано да додатак на плату припада за дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак), који се обрачунава и исплаћује у висини утврђеној прописима о раду.

Пропис којим су у утуженом периоду били утврђени висина, услови и начин исплате одређених накнада и других примања запослених у државним органима, између осталог и додатак на плату за рад на терену јесте Уредба о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, бр.37/94...37/01). Одредбом члана 16. став 2. наведене уредбе било је прописано да додатак за рад на терену обухвата трошкове за смештај и исхрану, а одредбом члана 17. да дневни додатак за рад на терену износи 3% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике исплаћене према последњем коначно објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, на дан исплате.

Уредба о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“, бр. 81/05) ступила је на снагу 01.10.2005. године. Њоме је брисан члан 16. и члан 17. Уредбе и додат члан 23в који у ставу 1. тачка 4) прописује да се додатак на плату исплаћује за повећане дневне трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак) – у износу од 3% просечне месечне зараде запосленог у привреди Републике, према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за статистику, а ако нису обезбеђени смештај и исхрана, у теренски додатак улазе и трошкови смештаја и исхране, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање и трошкове ноћења (члан 6. и 7. ове уредбе). Цитирана одредба члана 23в став 1. тачка 4. у пречишћеном тексту Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“, број 95/05) садржана је у члану 23. тачка 4). С тим у вези, према одредби члана 118. став 1. тачка 4) Закона о раду (који је ступио на снагу 27.03.2005 године), запослени има право на накнаду трошкова смештаја и исхране за рад и боравак на терену, у складу са општим актом, како је то регулисано у смислу члана 30а став 1.

тачка 3. Општег колективног уговора. Међутим, одредбе Закона о раду се примењују на запослене у државним органима ако посебним законом није другачије одређено (члан 2. став 2). У конкретном случају, на основу посебног закона који се у утуженом периоду примењивао на запослене код туженог – Закона о платама у државним органима и јавним службама и Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, бр.37/94...37/01), запосленима је за повећане трошкове рада и боравка на терену било признато право на додатак на плату (теренски додатак), који је у себи обухватао и трошкове за смештај и исхрану.

Следом изнетог, из цитираних одредаба Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица и њених измена и допуна произлази да су у теренски додатак урачунати трошкови смештаја и исхране за рад на терену (у прописаној висини по члану 17. тада важеће Уредбе), а да тек од 01.10.2005. године, запослени којима није обезбеђена исхрана на терену имају право на накнаду тих трошкова, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање која износи 5% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике (члан 6). Према утврђеном чињеничном стању не може се разграничити колико је дана који од тужилаца провео на раду на терену у 2005.-ој години од 01.10.2005. године, када је ступила на снагу Уредбе о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“, бр. 81/05), којом је за случај да није обезбеђен смештај и исхрана предвиђено да у теренски додатак улазе и трошкови смештаја и исхране, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање и трошкове ноћења.

Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање од значаја за одлуку о тужбеним захтевима тужилаца за исплату по основу исхране на раду на терену у 2005.-ој години није потпуно утврђено, то је у наведеном делу ревизијски суд укинуо обе нижестепене пресуде и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење. Имајући у виду изнете примедбе, првостепени суд ће у поновном поступку донети закониту и правилу одлуку о основаности тужбеног захтева тужилаца.

Из изнетих разлога, применом члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Међутим, нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права у односу на новчано потраживање тужиоца за исплату износа на име исхране за време рада и боравка на терену за 2006. годину. У том делу правилно је становиште нижестепених судова да је тужени у обавези да тужиоцима исплати тражену накнаду према висини припадајућег износа теренског додатка у ситуацији када је тужиоцима тужени послодавац обезбедио смештај и исплатио накнаду за један оброк, али им није обезбедио два припадајућа obroка дневно, на име исхране за време рада и боравка на терену, сходно одредби члана 23в став 1. тачка 4) у вези члана 6. Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић